

τὸ πικρὸν συναίσθημα ὅτι δὲν ἠγαπᾶσαι! Ἐκούσιον θῦμα, πρόωρα ἐκπνεύσαν δὲν εἶχες τὸ θάρος νὰ ἐπιζήσης μετὰ τὸν ἔρωτα! Τὸ ψυχρὸν σου χεῖλος ἔπιεν ἐκ τοῦ πικροῦ κύματος, καὶ ἐν τούτοις ὁ οὐρανὸς ἐμειδία καὶ ἡ θάλασσα ἐγαληνία! Οὐδὲν μοι ὑπολείπεται πλέον παρὰ νὰ σὲ ἀκολουθήσω· ἐνῶ θὰ ἀνατέλλῃ ἡ Ἥως ἀστράπτουσα, ἡ ζωὴ μου θὰ συσκοτίζεται δύουσα· ἐξεβίαζες τὴν εἰμαρμένην, διεπέρας τὴν θάλασσαν, διὰ νὰ πλησιάζῃς τὴν καρδίαν σου εἰς τὴν ἐμήν... καὶ ἐγὼ ἤδη θὰ διέλθω τὸν θάνατον διὰ νὰ φθάσω πρὸς σέ! Ἄλλ' εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἔρωτος ὁ θάνατος εἶναι ζωὴ! Θὰ ἀποθάνω παρὰ σοί, παρὰ τῇ κοιμωμένῃ καρδίᾳ σου. Ὅταν θὰ ριφθῶ, γλυκερέ μου σύζυγε, εἰς τὰς ἀγκάλας σου, θὰ πεισθῇς περὶ τῆς πίστεως καὶ θὰ μὲ συγχωρήσῃς. Θὰ παρέρχωνται αἱ ἡμέραι καὶ αἱ μακάριοι νύκτες, χωρὶς νὰ ἀποχωρίζονται ποτὲ τὰ ὑπὸ τοῦ ἔρωτος συνηνωμένα χεῖλη μας!

ΑΜΥΑΛΑ

ὦ φίλη δέσποινα, στρέψον εὐμενέστερον βλέμμα ἐπὶ τῆς Ἀμύλλης, ἥτις κλαίει εἰς τοὺς πόδας σου. Μὲ ἐνόμισες ἐνοχὸν καὶ μὲ κατεδίκασες.

ΠΡΩ

Ὑπαγε, ἄφες με νὰ ἀποθάνω· σοὶ ἐσυγχώρησα ἤδη.

ΑΜΥΑΛΑ

Εἶσαι εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας σου· ἡ ζωὴ εἶναι γλυκεῖα· ὁ οὐρανὸς ἀκτινοβόλος. ὦ! διατὶ δὲν θέλῃς νὰ ζήσης ἀποδεχομένη τὰς εὐχὰς τῶν θεῶν;

ΠΡΩ

Τῶν θεῶν; ᾗ, ναί! τῶν θεῶν τούτων, πρὸς τοὺς ὁποίους μοὶ ἐνέπνευσες φόβον! Ἀποδέχονται εὐχὰς, τὰς ὁποίας τρέμει τις νὰ παραβῇ, προσποιοῦνται ὅτι ἐξευμενίζονται, ὅταν μέλλουν νὰ καταδικάσωσι, καὶ ἔσωσαν τὸν ἐραστὴν μου, ἵνα ἀσφαλέστερον δολοφονήσωσιν αὐτόν! Βάρβαρε τὴν θεῖαν σου Ἀφροδίτην, ἥτις πρὸς ἀμοιβὴν τῆς λατρείας μου καὶ τῶν φροντίδων μου μὲ ἐπρόδωκε, μὲ κατηράσθη! Ἰδέ! καταφρονῶ τοὺς θεοὺς σου! Ἀποσπῶ ἀπὸ τοὺς τρίποδάς των τὰς προσφοράς μου· τὰ ἄνθη ταῦτα τὰ θλίβω ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ! Ἐξυβρίζω τὴν Ἀφροδίτην, διὰ τὴν ὁποίαν ὑπῆρξες τόσῳ τρυφερά! Ὑγίαινε! ἰδοὺ ὁ τάφος μου!... Λέανδρε, ἀνοιξόν μοι τὰς ἀγκάλας!

Ἀποσπᾶται ἐκ τῶν χειρῶν τῆς ἱκετευούσης Ἀμύλλης καὶ τρέχει νὰ κρημνισθῇ ἐκ τοῦ ὕψους τῶν βράχων εἰς τὴν θάλασσαν.

Ν, ΧΑΤΖΙΣΚΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΩΝ ΑΝΑΚΤΟΡΩΝ

Διαμένων ἐσχάτως ἐπ' ἀδείᾳ ἐν Κων[πόλει καὶ προτιθέμενος ἵνα γράψω περὶ τῶν Ἀφθάρτων Κτημάτων τοῦ Ὀθωμανικοῦ Δικαίου ἤτοι περὶ δασμοῦ θερέτρου, χειμα-

δίου καὶ κοινοτικῆς βοσκῆς¹ μὴ συμπεριληφθέντων ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Ὀθωμανικῶν Κωδικῶν, ἐδέξην, ὑψηλῇ ἀδείᾳ, ἵνα ἐπισκεφθῶ τὰς δημοσίας καὶ αὐτοκρατορικὰς βιβλιοθήκας Κων[πόλεως², ἐν αἷς εἰσὶν ἀποτεθησαυρισμένα πολλὰ χειρόγραφα καὶ κειμήλια τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους.

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν βιβλιοθηκῶν τούτων μᾶλλον σπουδαία καὶ περιέχουσα πολλὰ χειρογραφικὰ κειμήλια, ὡς καὶ διαφόρους περγαμηνὰς μετὰ Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων ὑπάρχει ἢ ἐν ἀνακτόροις τοῦ Σαράϊ-Βουρνού εὐρισκομένη, καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἐπισκεφθέντων οὐδεὶς ἀκριβῶς καὶ ἐπιστάμενος ἠδυνήθη νὰ μελετήσῃ τὰ ἐν αὐτῇ κειμήλια, λοιπὸν πρὸς διαφώτησιν τῶν πολλῶν καὶ συμπλήρωσιν τῆς προηγουμένης μελέτης μου³, ἀπεφασίσαμεν ἐν ὀλίγοις ἵνα πραγματευθῶμεν περὶ αὐτῆς.

Ἡ Βιβλιοθήκη τῶν Ἀνακτόρων συνέστη τὸ πρῶτον, καθὰ ἀναφέρει ὁ ἀξιότιμος ἱστοριογράφος (Beuā Voobis) Κριτόδουλος, ἐπὶ τοῦ περιδόξου πορθητοῦ Μωάμεθ τοῦ Β'. ὅστις περισυνέλεξε τὴν βιβλιοθήκην τῶν ἡμετέρων Αὐτοκρατόρων καὶ τοῦ Ὑμαϊτοῦ.

Ἐν αὐτῇ εὐρίσκονται πολλὰ καὶ ποικίλα χειρόγραφα καὶ περγαμηνὰι μεμβράναι, ὧν τὰ πλεῖστα διετέλεσαν ἀνεξέλεγκτα καὶ εὐρωτιῶντα ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ τινα τούτων δὲν ἐξηκριβώθησαν δεόντως οὐδὲ ἐγραψάν τι περὶ τῶν φιλολογικῶν ἑλλην. καὶ ὀθωμ. κειμηλίων τῆς προκειμένης βιβλιοθήκης.

Τὰ μᾶλλον σπουδαῖα καθ' ἡμᾶς καὶ ἐνδιαφέροντα τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν καὶ ἐν γένει τὴν φιλολογίαν τοῦ ἔθνους ὡμῶν εἶναι, Α'. ἡ συλλογὴ τῶν αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων γεγραμμένων ἐπὶ περγαμνῆς.

Β'. Συλλογὴ αὐτοκρατορικῶν χρυσοδούλων ἀπάντων τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων.

Γ'. Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Αὐγούστου Νεαραὶ Διατάξεις ἐν χειρογράφῳ ἐπὶ περγαμνῆς μετὰ ῥωμαϊκῆς μεταφράσεως.

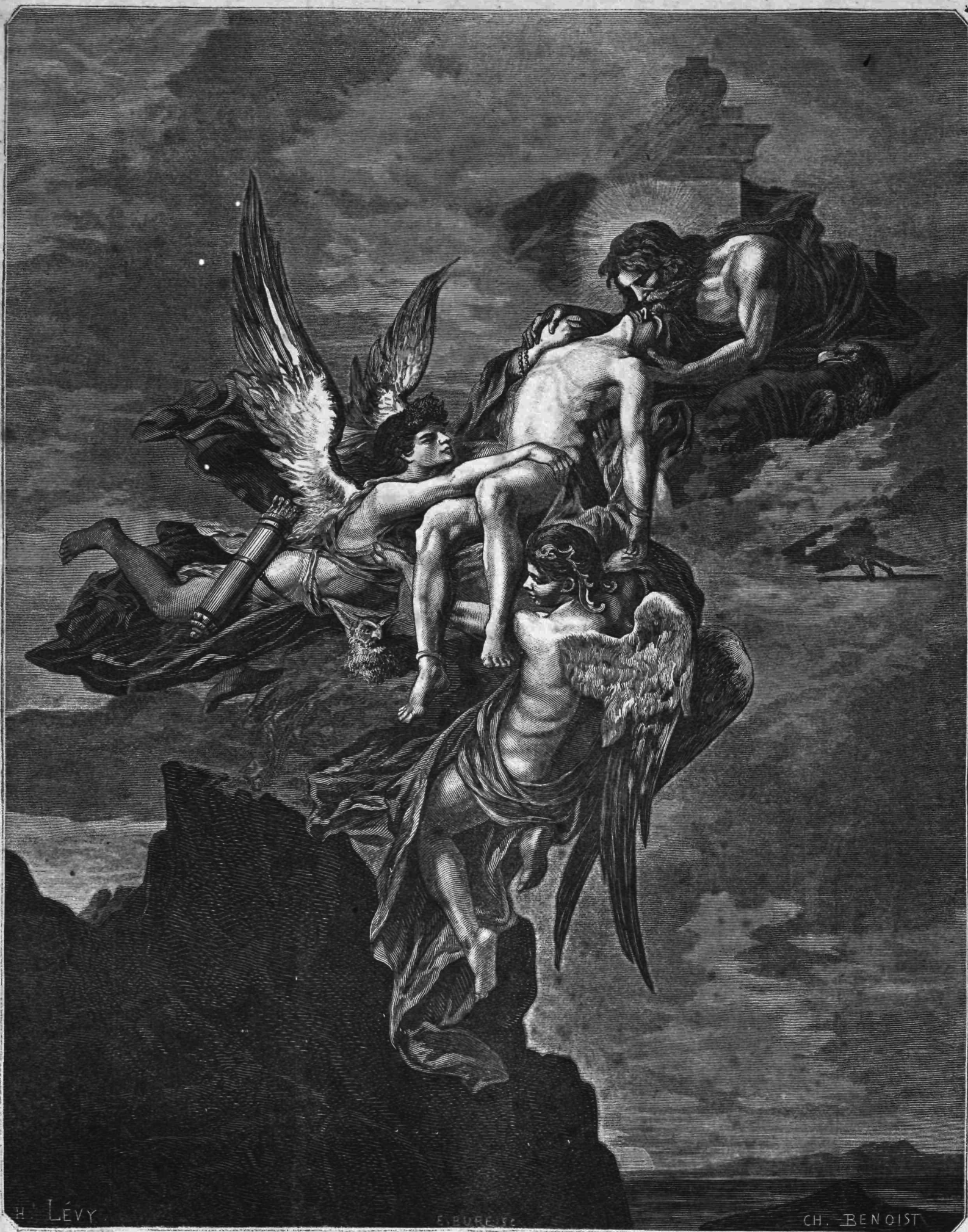
Δ'. Αὐτοκράτορος Λέοντος Αὐγούστου Νεαραὶ Διατάξεις ἢ αἱ τῶν νόμων ἐπανορθωτικαὶ καθάρσεις.

Ε'. Ἐν αὐτῇ, ὑπάρχουσι πολλὰ σχόλια καὶ σημειώσεις χειρόγραφα ἐπὶ τῶν ἐξῆς ἑλλην. συγγραμμάτων· ἐπὶ τῶν χορηφῶν τραγωδίας τοῦ Αἰσχύλου. Ἐπὶ τοῦ Οἰδίποδος ἐν Κολωνῷ τοῦ Σοφοκλέους. Ἐπὶ τῶν Νεφελῶν κωμωδίας τοῦ Ἀριστοφάνους. Ἐπὶ τῶν Δημηγοριῶν τοῦ Θουκυδίδου. Ἐπὶ τῶν Πολιτικῶν τοῦ Πλάτωνος. Ἐπὶ τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν τοῦ Ἀριστοτέλους. Τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως. Τὰ ἅπαντα τοῦ Φωτίου εἰς 4

1 Τὴν συγγραφὴν ταύτην συλλέξαντες καὶ ταξιθετήσαντες ἐπὶ ὀθωμ. καὶ Ἀραβ. χειρογράφων, εὐρισκομένων ἐν ταῖς ὀθωμ. Βιβλιοθήκαις καὶ προτιθέμενοι αὐτὴν ἵνα δημοσιεύσωμεν μετὰ ἰδιαίτερων σημειώσεων καὶ σχολίων ἐν ἰδιαίτερω βιβλίῳ ἀπεσπάσαμεν ἐξ αὐτῆς πολλὰ καὶ ἐδημοσιεύσαμεν ταῦτα ἐν τῇ ἐν Λεμεσῶν ἐκδόδ. ἐφημ. Ἀλ' ἡ θ ε ι α ἀριθ. 203, 208, 211 κτλ. πρὸς διαφώτησιν τῶν μελῶν τοῦ νομοθετικοῦ σώματος, μελλόντων ἀψασθαι τοιοῦτου ζητήματος.

2 Ὅρα ἐπετηρίδα τοῦ Ὀθωμ. Κράτους ἔτους 1875 σελ. 90—110 τὸ χαδικατ-σουλτζαμί τομ. Β'. ὡς καὶ τὸ περιοδικὸν Ῥεχπέρι-Φοινούν ἀριθ. 3—8.

3 Ἀνατολικὸν Ἀστέρα ἐφημ. Κων[πόλεως ἔτος Δ'. 1870.

H. LÉVY

E. BUREAU

CH. BENOIST

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΑΡΠΕΔΩΝΟΣ ΕΚ ΤΗΣ ΙΛΙΑΔΟΣ

(Εἰκὼν βροθευθεῖα τοῦ Λεβύ.)

τόμους. Ὀβιδίου τὰ ἅπαντα. Κικέρωνος πολλοὶ ρητορικοὶ λόγοι μετὰ σχολίων ἑλληνικῶν. Ὀρατίου τὰ ἅπαντα μετὰ ἑλληνικῶν σχολίων. Ἡ ἐξάβιβλος Κωνσταντίνου τοῦ Ἀρμενοπούλου μετὰ Λατινικῆς μεταφράσεως. Βασιλείου τοῦ Μεγάλου διάφοροι λόγοι μετὰ σχολίων. Ἀννης τῆς Κομνηνῆς τὰ ἅπαντα. Ἐκ τῆς τοῦ Ἀπολλοδώρου Βιβλιοθήκης ἀποσπάσματα τινα. Βιβλία τινα ἐκ τῶν Περσικῶν καὶ Γοθικῶν τοῦ Προκοπίου. Ὡδαὶ ἐκ τῆς ἀ—ἐκ'. τοῦ Ἀνακρέοντος μετὰ κριτικῶν σημειώσεων καὶ σχολίων ἀνωνύμου. Ἱστορία χρονικὴ, ἀρχομένη ἐκ τοῦ Α'. Σουλτάνου τῶν Ὀθωμανῶν Ὁσμάν 1289 — 1462 Μωάμεθ τοῦ Β'. πορθητοῦ τῆς Κων[πόλεως Νικολάου Χαλκοκονδύλη.

Ἐκτὸς τῶν πολυτίμων ἑλληνικῶν τούτων χειρογράφων ὑπῆρχον, καθὰ φαίνεται ἐν τινι καταλόγῳ τῶν Ἀνακτόρων ὡς καὶ G. Toderini ἐν τῷ *Literatura Turchesca* καὶ ὁ Hammer Constantinopolis κ. der Bosphoros ἀναφέρουσιν ὅτι καὶ ἄλλα πλεῖσθ' ὅσα σπουδαῖα ἑλλην. χειρόγραφα ὑπῆρχον ἅπερ ἐδωρήσατο ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάν (1545) τῷ περιφανεῖ ἐκείνῳ Χουρτάδῳ Μενδόξῃ πρεσβευτῇ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας Καρόλου τοῦ Ε'. ἐν Ἑνετίᾳ.

Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐπισκεφθέντων βιβλιοφίλων τὴν περίκλειτον καὶ κλασικὴν βιβλιοθήκην τῶν Ἀνακτόρων τοῦ Σαράϊ-Βουρνοῦ ἀνεδίφησε καὶ ἐνέκυψεν ἐπὶ τῇ μελέτῃ τῶν Ἀνατολικῶν παλαιογραφικῶν τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων, καὶ ἐπὶ τῇ σπουδῇ τῶν πολυτίμων χειρογράφων καὶ περικαλλῶν εἰληταρίων περικοσμουμένων διὰ χρυσοῦ καὶ πολιτίμων λίθων.

Ὅθεν χάριν τῶν βιβλιοδιφόντων καὶ ἀσιανολόγων ἐρχόμεθα ἵνα δώσωμεν διασαφήσεις καὶ ἐξηγήσεις καὶ περὶ τούτων.

Μεταξὺ τῶν ἀσιατικῶν τούτων κειμηλίων ὑπάρξουσι τὰ ἑξῆς.

Διάφοροι ἀκτιναμέδες ἢ ἀχδι-ῤεσσὺλ-οὐλλάχ (Ἱερὰ συνθήκαι τοῦ προφήτου τῶν Ὀθωμανῶν) ἥτοι διάφορα ἔγγραφα ἅτινα ἐδόθησαν παρὰ τοῦ Προφήτου εἰς τὰς περὶ τὸ ὄρος Σινᾶ καὶ ἱεροὺς τόπους καὶ Ἀγίου Ὄρους κοινότητος⁴, οἵτινες ὑπέβαλλον τὴν ὑποταγὴν αὐτῷ. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα φέρουσι τὸν πεντζε ἥτοι τὴν δράκα ἢ τοὺς πέντε δακτύλους τοῦ προφήτου· τὰ πρωτότυπα ταῦτα ἔγγραφα θεωροῦνται ὡς ἱερὰ κειμήλια παρ' ὀθωμανοῖς καὶ διατηροῦνται ἐπὶ πολυτίμων θηκῶν ἐν αὐτῇ· πιστὰ δὲ ἀντίγραφα τούτων ὑπάρχουσιν εἰς τὰς μνησθείσας κοινότητας. Κοράνιον χειρόγραφον καλλιτεχνικὸν καὶ καλλιγραφικὸν γραφὲν παρὰ τοῦ Χαλίφου Ὁσμάν.

Διφθέρα τις ἢ μεμβράνη, ἐφ' ἧς ἐστὶ γεγραμμένη διὰ κουφικῆς ἀρχαιοτάτης γραφῆς ἢ πρόσκλησις τοῦ προφήτου ἵνα προσέλθωσι πάντες εἰς τὸν μωαμεθανισμόν· ἐπ' αὐτῆς φέρεται καὶ ἡ ὑπογραφή τοῦ προφήτου καὶ ἐπὶ

κεφαλῆς τοῦ ἐγγράφου τὸ σύμβολον τοῦ μωαμεθανισμοῦ.

Εὐρίσκονται ἐν αὐτῇ πολλοὶ καὶ ποικίλοι κύλινδροι ἢ εἰλητάρια διαφόρου μεγέθους, ὧν κατὰ τὴν ἄκραν ἦν προσηλωμένη στρογγύλη τις ῥάβδος ἐξ ἐλεφάντου καλουμένου ὁ μ φ α λ ο ὕ μετὰ ἄκρων κεκοσμημένων δι' ἀργύρου, χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων. Τινὲς ἐξ αὐτῶν εἰσὶ τεθειμένα ἐν ἐξωγραφημέναις διὰ χρωμάτων θήκαις. Τὰ εἰλητάρια ταῦτα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἱστορικά καὶ ποιητικὰ δελτία, περιέχοντα αὐθεντικὴν συλλογὴν πολλῶν ποιητῶν καὶ πεζογράφων. Χειρόγραφα Συριακὰ διὰ γραφῆς ἀρχαιοτάτης ο ο υ ρ γ ι α σ ῆ καλουμένης.

Κοράνια διαφόρου σχήματος καὶ μεγέθους τῶν μεγαλειτέρων καλλιγράφων ὀθωμανῶν ὧν καὶ τινα διὰ γραφῆς ο ο υ λ ο ὕς καὶ τ ζ ε λ ῆ.

Ἔτερον Κοράνιον πολυτιμώτατον γραφὲν διὰ χειρὸς τοῦ πορθητοῦ καὶ κεκοσμημένον διὰ χρυσῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἐμβλημάτων καὶ κοσμημάτων.

Συλλογὴν πολιτικῶν ἐγγράφων ἀνταλλαγέντων μετὰ τῶν πρώτων ὀθωμανῶν Σουλτάνων, μετὰ ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης.

Ἔτεραν συλλογὴν τῶν μεγαλειτέρων ποιητῶν ἀπὸ ἰδρύσεως τοῦ ὀθωμ. κράτους καλουμένην Ν ε β α δ ῖ ρ ι ο υ λ — Ἀ σ ἄ ρ.

Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσι διάφορα ἱστορικά χειρόγραφα καὶ βιβλία, ἀστρονομικά, γεωγραφικά, φιλολογικά, ρητορικά καὶ ἱατρικά, γραμματικά ὡς καὶ τὰ ἀρχαιότερα λεξικά τῆς ὀθωμ. καὶ Ἀραβο-Περσικῆς φιλολογίας ἀνέκδοτα ἐν χειρογράφοις.

Ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ περιόλου τῶν Ἀνακτόρων ὑπάρχουσιν ἀμφοτέρωθεν δύο ἄλλαι βιβλιοθήκαι, αἵτινες περιέχουσι πολὺ τὸ ἐνδιάφερον καὶ ἰδρυθῆσαν ἢ μὲν πρώτη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ τοῦ Γ'. 1719 ὡς ἀναφέρει ὁ περιώνυμος Hacı Khalfa ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ *Kechef essounoun*⁵, ἢ δὲ ἑτέρα ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ Γ'. 1767.

Ἐν αὐταῖς εὐρίσκονται πολλὰ χειρόγραφα, ὡς καὶ κώδικες ἐξ Ἱεροσολύμων μετενεχθέντες, οἵτινες περιέχουσι πολλὰ καὶ σπουδαῖα ἔγγραφα ἀναγόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν, παλαιογραφίαν καὶ φιλολογίαν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους.

Καὶ αἱ δύο αὗται βιβλιοθήκαι ὡς καὶ ἡ τῶν Ἀνακτόρων χρῆζουσι πολυχρονίου σπουδῆς καὶ μελέτης πρὸς ἐξακρίθωσιν τῶν ἐν αὐταῖς τεθησαυρισμένων κειμηλίων διατελούντων ἐν μέρει ἀνεκμεταλλεύτων.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα διὰ πολλῶν κόπων καὶ συστάσεων μεγάλων κατωρθώσαντες ἵνα περισυλλέξωμεν ἐξηκριβωμένως δημοσιεύσωμεν τόγε νῦν καὶ δίδομεν νύξιν καὶ ἀφορμὴν πλειοτέραν τοῖς δυναμένοις ἵνα ἐκμεταλλευθῶσι πλειότερον τὰ ἐν αὐταῖς ἀνεκτίμητα κειμήλια, ἅτινα εἰσέτι διαμένουσιν ἀλώβητα καὶ δὲν ἡδυνήθη νὰ καταστρέψῃ ὁ πανδαμάτωρ χρόνος.

ΧΡ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

4 Ὅρα ἡμετέραν μελέτην περὶ τῶν προνομίων τοῦ Ὄρους Σινᾶ ἐν τῇ ἐφημ. Σταθίου ἔτος Β'. ἀριθ. 97 καὶ αὐτὴς περὶ τῶν προνομίων τῶν Νήσων ἡμετ. μελέτην ἐν τῇ Φωνῇ τῆς Κύπρου, ἔτος Γ'. ἀριθ. 98—99.

5 Zenker Bibliotheca Orientalis· τόμος Α'. ἐν τῷ προλόγῳ XVIII-XLIII